

Ogólny schemat kontroli przeprowadzanych przez Komisję Nadzoru Audytowego

Na podstawie art. 78a ust. 3 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (j.t. Dz.U. z 2016 r. poz. 1829 z późn.zm.) publikuje się ogólny schemat procedur kontroli, które wynikają z przepisów powszechnie obowiązującego prawa.

- I. Komisja Nadzoru Audytowego sprawuje niezależny nadzór nad biegłymi rewidentami i firmami audytorskimi, w ramach którego ustanawia system zapewniania jakości badań sprawozdań finansowych oparty na kontrolach biegłych rewidentów i firm audytorskich przeprowadzających ustawowe badania jednostek zainteresowania publicznego. Podstawowym celem kontroli przeprowadzanych przez Komisję Nadzoru Audytowego jest nadzorowanie procesu tych badań w dążeniu do poprawy ich jakości.
- II. Podstawą prawną kontroli Komisji Nadzoru Audytowego jest ustawa z dnia 11 maja 2017 r. o biegłych rewidentach, firmach audytorskich oraz nadzorze publicznym (Dz. U. z 2017 r. poz. 1089), zwana dalej ustawą.
- III. Kontrole przeprowadza się na podstawie analizy ryzyka, przy czym kontrole nie mogą być przeprowadzane rzadziej niż:
 - a) raz na 3 lata – w przypadku przeprowadzania badań ustawowych jednostek zainteresowania publicznego spełniających kryteria dużej jednostki,
 - b) raz na 6 lat – w przypadku przeprowadzania badań ustawowych pozostałych jednostek zainteresowania publicznego.Roczny plan kontroli jest ustalany przez Komisję Nadzoru Audytowego.
- IV. Kontrole przeprowadzają kontrolerzy Komisji Nadzoru Audytowego – pracownicy komórki organizacyjnej w Ministerstwie Finansów właściwej do spraw rachunkowości i rewizji finansowej. Określone czynności w ramach kontroli mogą być wykonywane również przez ekspertów na podstawie umowy cywilnoprawnej.
- V. Zakres kontroli Komisji Nadzoru Audytowego obejmuje:
 - 1) ocenę systemu wewnętrznej kontroli jakości w kontrolowanej firmie audytorskiej, w tym ocenę polityk i procedur wewnętrznej kontroli jakości tej firmy zapewniających przestrzeganie przez biegłych rewidentów i firmę audytorską:
 - a) mających zastosowanie standardów badania i kontroli jakości,
 - b) wymogów w zakresie etyki i niezależności określonych w niniejszej ustawie, zasadach etyki zawodowej oraz art. 4 i art. 5 rozporządzenia nr 537/2014,
 - c) innych mających zastosowanie przepisów prawa i wynikających z nich obowiązków;
 - 2) testy zgodności procedur i przegląd akt badania rocznych i skonsolidowanych sprawozdań finansowych w celu zweryfikowania skuteczności systemu wewnętrznej kontroli jakości;
 - 3) w związku z ustaleniami dokonany na podstawie pkt 1) i 2), ocenę zawartości przynajmniej ostatniego sporządzonego, rocznego sprawozdania z przejrzystości zamieszczonego na stronie internetowej kontrolowanej firmy audytorskiej;
 - 4) ocenę zgodności wybranej do kontroli dokumentacji badania z obowiązującymi przepisami prawa, wymogami standardów badania, kontroli jakości oraz wymogami w zakresie etyki i niezależności;

- 5) ocenę ilości i jakości zasobów osobowych, rzeczowych i finansowych wykorzystanych do przeprowadzenia badania, w tym ocenę przestrzegania wymagań w zakresie obligatoryjnego doskonalenia zawodowego, o którym mowa w art. 8 pkt 2 ustawy, na podstawie analizy wybranej dokumentacji badania w rozumieniu art. 68 pkt 1 ustawy oraz polityk i procedur wewnętrznej kontroli jakości kontrolowanej firmy audytorskiej w tym zakresie;
 - 6) ocenę zgodności z przepisami prawa wynagrodzenia za badanie oraz inne usługi, naliczonego i wypłaconego kluczowemu biegłemu rewidentowi, członkom zespołu wykonującego zlecenie oraz kontrolowanej firmie audytorskiej lub innemu podmiotowi, z którego usług w trakcie badania korzystał kluczowy biegły rewident lub kontrolowana firma audytorska, na podstawie analizy wybranych akt badania, polityk i procedur wewnętrznej kontroli jakości kontrolowanej firmy audytorskiej w tym zakresie;
 - 7) ocenę zgodności działalności kontrolowanej firmy audytorskiej z ustawą i rozporządzeniem nr 537/2014.
- VI. Celem zebrania informacji niezbędnych do przygotowania kontroli do firm audytorskich ujętych w planie kontroli kierowane będzie, na podstawie art. 111 ust. 3 ustawy, pismo o informacje niezbędne do zaplanowania i przeprowadzenia kontroli.
- VII. Komisja Nadzoru Audytowego zawiadamia o zamiarze wszczęcia kontroli. Czynności kontrolne mogą być wszczęte nie wcześniej niż po upływie 7 dni od doręczenia zawiadomienia i nie później niż 30 dni.
- VIII. Wszczęcie kontroli następuje z dniem doręczenia kontrolowanej firmie audytorskiej imiennego upoważnienia udzielonego osobie kontrolującej przez Komisję Nadzoru Audytowego oraz okazania dokumentu potwierdzającego tożsamość osoby kontrolującej.
- IX. Kontrola jest przeprowadzana w siedzibie kontrolowanej firmy audytorskiej lub miejscu wykonywania przez nią działalności, w godzinach pracy lub w czasie faktycznego wykonywania działalności przez kontrolowaną firmę audytorską. Za zgodą lub na wniosek kontrolowanej firmy audytorskiej kontrolę można prowadzić w innym miejscu przechowywania dokumentacji. Kontrola lub poszczególne czynności kontrolne, za zgodą kontrolowanej firmy audytorskiej, mogą być przeprowadzane również w siedzibie organu kontroli, jeżeli może to usprawnić prowadzenie kontroli.
- X. Kontrolowana firma audytorska lub upoważniona przez nią osoba ma prawo uczestniczyć w czynnościach kontrolnych.
- XI. Osoby kontrolujące mają prawo:
- 1) wstępu do wszystkich pomieszczeń kontrolowanej firmy audytorskiej;
 - 2) wglądu do wszelkich dokumentów kontrolowanej firmy audytorskiej;
 - 3) sporządzania uwierzytelnionych kopii, odpisów lub wyciągów z dokumentów oraz zestawień i danych niezbędnych do przeprowadzenia kontroli;
 - 4) wglądu do danych zawartych w systemie teleinformatycznym kontrolowanej firmy audytorskiej oraz sporządzania kopii lub wyciągów z tych danych, w tym w postaci elektronicznej;
 - 5) żądania udzielania ustnych lub pisemnych wyjaśnień w zakresie objętym kontrolą, w formie i terminie przez nią wyznaczonych, oraz zapewnienia terminowego udzielania wyjaśnień przez pracowników kontrolowanej firmy audytorskiej;
 - 6) żądania zapewnienia warunków i środków będących w dyspozycji kontrolowanej firmy audytorskiej niezbędnych do sprawnego przeprowadzania kontroli;
 - 7) żądania zapewnienia nienaruszalności zabezpieczonych przez osobę kontrolującą materiałów pozostawionych na przechowanie w kontrolowanej firmie audytorskiej.

Koszty sporządzenia kopii, odpisów lub wyciągów z dokumentów lub wyciągów z danych zawartych w systemie teleinformatycznym, o których mowa w pkt 3 i 4 ponosi kontrolowana firma audytorska.

- XII. Zakończenie kontroli następuje z dniem doręczenia kontrolowanej firmie audytorskiej zawiadomienia o jej zakończeniu.
- XIII. W terminie 30 dni roboczych od dnia zakończenia kontroli, osoba kontrolująca sporządza protokół kontroli, który zawiera w szczególności opis wykonanych czynności kontrolnych oraz ustaleń faktycznych i opis stwierdzonych nieprawidłowości oraz ich zakres.
- XIV. W terminie 14 dni roboczych od dnia doręczenia protokołu kontroli kontrolowana firma audytorska może zgłosić Komisji Nadzoru Audytowego pisemne, umotywowane zastrzeżenia do protokołu. O sposobie rozpatrzenia zastrzeżeń Komisja Nadzoru Audytowego informuje kontrolowaną firmę audytorską w terminie 14 dni roboczych od dnia ich otrzymania. W przypadku niezgłoszenia zastrzeżeń w terminie powyżej wskazanym przyjmuje się, że kontrolowana firma audytorska nie kwestionuje ustaleń kontroli.
- XV. Komisja Nadzoru Audytowego kieruje do kontrolowanej firmy audytorskiej raport z kontroli zawierający główne ustalenia i wnioski z kontroli, w tym zalecenia, a także informacje o planowanych pozostałych działaniach pokontrolnych.
- XVI. W przypadku stwierdzenia nieprawidłowości podczas kontroli Komisja Nadzoru Audytowego podejmuje następujące działania pokontrolne:
 - 1) kieruje do kontrolowanej firmy audytorskiej zalecenia wraz z określeniem odpowiedniego terminu umożliwiającego ich realizację,
 - 2) jeżeli istnieją do tego podstawy – wszczyna postępowanie wyjaśniające lub dochodzenie dyscyplinarne lub składa zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przewinienia dyscyplinarnego do Krajowego Rzecznika Dyscyplinarnego,
 - 3) w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości, o których mowa w art. 182 ust. 1 ustawy o biegłych rewidentach, firmach audytorskich oraz nadzorze publicznym – wszczyna wobec kontrolowanej firmy audytorskiej postępowanie administracyjne.
- XVII. Poza kontrolami przewidzianymi w rocznym planie kontroli Komisja Nadzoru Audytowego może przeprowadzać w firmach audytorskich kontrole tematyczne w zakresie dotyczącym badań ustawowych jednostek zainteresowania publicznego. Zakres kontroli tematycznych może obejmować wybrane zagadnienia, o których mowa w art. 112 ust. 1 ustawy z dnia 11 maja 2017 r. o biegłych rewidentach, firmach audytorskich oraz nadzorze publicznym. Komisja Nadzoru Audytowego sporządza sprawozdanie z kontroli tematycznych zawierające ogólne ustalenia i wnioski wraz ze wskazaniem działań zaradczych, jakie firmy audytorskie mają podjąć, w związku z ustaleniami zawartymi w sprawozdaniu.

Ponadto, w przypadku powzięcia informacji o nieprawidłowościach w przeprowadzaniu badań ustawowych jednostek zainteresowania publicznego, Komisja Nadzoru Audytowego może przeprowadzić w firmach audytorskich kontrolę doraźną. Przedmiotem kontroli doraźnej Komisji Nadzoru Audytowego jest wyjaśnienie, czy nieprawidłowości, o których powzięto informację, mają miejsce. Kontrola doraźna Komisji Nadzoru Audytowego może być przeprowadzona w zakresie wszystkich lub wybranych zagadnień określonych w art. 112 ust. 1 ustawy z dnia 11 maja 2017 r. o biegłych rewidentach, firmach audytorskich oraz nadzorze publicznym.
- XVIII. Do kontroli Komisji Nadzoru Audytowego stosuje się przepisy rozdziału 5 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej. Ponadto w sprawach

nieuregulowanych w ustawie z dnia 11 maja 2017 r. o biegłych rewidentach, firmach audytorskich oraz nadzorze publicznym do kontroli Komisji Nadzoru Audytowego stosuje się odpowiednio przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego.

SCHEMAT PROCEDURY KONTROLI

**PISMO DO FIRMY AUDYTORSKIEJ O INFORMACJE NIEZBĘDNE
DO ZAPLANOWANIA I PRZEPROWADZENIA KONTROLI**

**ZAWIADOMIENIE
O ZAMIARZE WSZCZĘCIA KONTROLI**

**WSZCZĘCIE KONTROLI - DORECZENIE
UPOWAŻNIENIA I OKAZANIE
LEGITYMACJI SŁUŻBOWEJ**

PRZEPROWADZENIE CZYNNOŚCI KONTROLNYCH

- ✓ spotkanie wprowadzające
- ✓ ocena systemu wewnętrznej kontroli jakości, w tym testy zgodności
 - ✓ ocena wybranych do kontroli dokumentacji badania/akt badania
- ✓ ocena zawartości rocznego sprawozdania z przejrzystości firmy audytorskiej
- ✓ ocena zgodności działalności firmy audytorskiej z ustawą i rozporządzeniem nr 537/2014
 - ✓ weryfikacja realizacji zaleceń z poprzedniej kontroli
 - ✓ spotkanie podsumowujące

**ZAWIADOMIENIE
O ZAKOŃCZENIU KONTROLI**

DORECZENIE PROTOKOŁU KONTROLI

**14-DNIOWY TERMIN NA ZGŁOSZENIE
ZASTRZEŻEŃ DO PROTOKOŁU**

**INFORMACJA O SPOSOBIE
ROZPATRZENIA ZASTRZEŻEŃ**

RAPORT Z KONTROLI